

„Евроатлантическото партньорство в контекста на новите предизвикателства пред националната, регионалната и международна сигурност”

Сигурността е от изключително голямо значение за развитието на човечеството като цяло. Предизвикателствата пред които сме изправени през 21 век, не са нищо ново с което светът не може да се справи.

Да започнем с Европейския съюз, който е уникално по рода си икономическо и политическо партньорство между 28 европейски държави, покриващи голяма част от континента. Създаден като чисто икономически съюз, той прераства в организация, обхващаща множество области на политиката – от помощи за развитие до околна среда. Ние сме благодарни, че сме част от този съюз. Един от важните въпроси, който се обсъжда днес е свързан с енергийната сигурност в Световен мащаб, с което сме пряко свързани и трябва да вземаме отношение.

Днес ситуацията в Света изглежда по следния начин:

Бързо намаляване потреблението на петрола, тенденции сочат спад до 50 долара за барел, Русия е икономически потърпевша от събития, заради слабата конкурентно-способност (няма нови модерни технологии и развити пазари, с които да търгува), а използват силната и страна, търговията с природен газ и петрол. Америка вече е най-големият производител на петрол в света, изместващ доскорошната Саудитска Арабия, благодарение на добива от шисти. Още през 2010 г. САЩ станаха най-големият производител на природен газ в света.

Кримската криза е на път да промени световната търговия на петрол, като усили стремежа на Русия да продава повече на Китай, което ще принуди Европа да внася по-скъпа суровина и ще увеличи енергийната зависимост на САЩ от Близкия изток.

Всички тези световни събития рефлектират и върху нашата енергийна сигурност, като част от ЕС и международните ни отношения и икономически връзки с Русия.

Енергийния сектор е стратегически за постигане на конкурентно- способността на Българската икономика, за това стабилизирането и модернизирането на енергетиката е пряко свързано с увеличаването на БВП и повишаването на доходите. Реформите в този сектор са от първостепенна важност. Основни приоритети сега са възстановяване на върховенството на закона в сектора и изпълнението на Европейските директиви и политики в областта на климата и енергетиката.

Декапитализацията, високата между фирмена задлъжнялост, конфликтите на интереси, непрозрачност са основни проблеми, за които е необходимо прилагане на реформи, гарантиращи високо технологично развитие на енергетиката на България в 21 век и постигане на целите, които развитите Европейски държави са поставили в рамките за 2030 г.- Енергийна независимост, сигурност на доставките и диверсификация на енергийните източници.

Това означава преразглеждане на договорите „Марица” 1 и 3 , който са Американски, както и Договорите със Соларните системи.

В момента в световен мащаб сме в природна дефлация, защото намалява потреблението на петрола и се обезценяват валути. Необходим е процес на намаляване популателната способност на парите, на базата на продължително повишаване общото ниво на цените на дребно, покачване общото равнище на цените на всички стоки и услуги или налагане т. нар. инфлация.

Другия много важен въпрос свърза с укрепването на Евроатлантическото партньорство са решенията, които се взеха на срещата на върха на НАТО в Уелс.

Тя се проведе на 4 и 5 септември и беше определена като една от най-важните и успешни исторически срещи, случила се в един изключително важен етап за НАТО: приключва операцията на ИСАФ в Афганистан, имаща големи трансформации на силите, които работят при изключително трудни политически обстоятелства. В Европа и НАТО трябва да се разреши проблема с последствията от кризата между Русия и Украйна. Тази криза промени динамиката на процесите. НАТО иска нашата опит относно Черноморски регион, за предотвратяване на евентуални заплахи в региона, където Русия иска да разшири влиянието си. Военноморските ни възможности са изключително важни в тази ситуация, която може да наложи военноморски операции.

Конфликтът в Сирия и Ирак и варварските действия на т.нар. Ислямска държава, също се случват близо до съюзник на НАТО. По време на тази среща бяха договорени няколко основни неща, първо „План за готовност за действие” и второ „Пакет за отбрана”. Планът за готовност за действие е приоритет, който беше очертан на срещата. Действията на Русия в Украйна бяха основен ускорител на този план. Политическите лидери се договориха за конкретни действия - 18 гарантиращи мерки, които защитават Алианса по въздух, море и земя. Всички 28 държави-членки могат да допринесат в това отношение. Изграждане на войски за бързо реагиране в максимално кратки срокове. Вторият основен извод и решение е да се увеличаване на военните разходи. Съюзниците поеха ангажимент през следващото десетилетие да постигнат насоките на НАТО за 2 % военни разходи от БВП на всяка държава, които да се отделят за разходи за отбраната.

България, както и много други европейски държави, трябва да обърне тенденциите на намаляване на разходите за отбрана, което се случи през 2009 година. Сега те са 1,3 % от БВП. Визия – 2020, която министърът Велизар Шаламанов разработи за отбраната, може да допринесе за трансформирането на НАТО и ЕС. Светът стана много нестабилен и е необходимо ново мислене, свежи подходи и бързо адаптиране и реагиране в променящата се глобална среда. Съвместното обучение също е една изключително важна инициатива – важна за България и за всички съюзници, за да подобрят своята отбрана и да трансформират своите войски.

След срещата на върха в Уелс беше открит „Център за изследване, изграждане и усъвършенстване на способностите на НАТО за управление на кризи и реагиране при бедствия”, който чака акредитирането от Алианса и започване на съвместна работа в близко бъдеще. Това ме навежда на втория извод от Уелс – пакет за планиране в отбраната, който се състои от 15 приоритета. Тези приоритети включват учения за бойна готовност, съвместно разузнаване, наблюдение и рекогносцировка (оглед и проучване), командване, контрол, киберзащита и т.н. Всички те са свързани с възможности на НАТО, които са поверени и на България. Постигането на отделените средства, имат ефективна роля в НАТО и в европейската отбрана, Визия - 2020 показва, че имаме тази решимост.

Изводите, които могат да бъдат направени на база минали събития:

Всякакви конфликти на север и изток са били временни и рядко са имали сериозно влияние върху политическите решения. Не бива да забравяме, че за Великите сили, Близкият изток винаги е бил транзитна зона за търговските и военно-политически отношения между Европа и Азия. Ето защо, всяка държава, която има претенции да е член на Г8 има претенции и в Близкия Изток. Следователно, нито една война, нито един преврат, нито един мирен договор, нито едно търговско споразумение, не могат да се случат без явната или задкулисна санкция на Големите. Това е факт, който никога не бива да се забравя и не бива да се подценява.

Войната, която води началото на всички войни, Първата Световна война е може би най-значимият конфликт в човешката история. Мнозина ще спорят, че Втората световна война е далеч по-важна, но това съвсем не е така. Втората световна война е по-мощна, по-модерна от гледна точка на въоръжение и техника и доста по-кръвава. Но ефекта от

нея изчезна точно 45 години след края ѝ. Ефекта от Първата Световна война се усеща и до днес. Ще посоча няколко примера – Проблемите в бивша Югославия; проблемите в Близкия изток; българският национален въпрос; колониалните кризи в Африка и т.н. Отделно от тези проблеми, Първата световна война поражда още редица кризи и конфликти, които остават, въпреки изхода на Втората световна война – създаването на Съветският съюз, войните във Виетнам, създаването на комунистически Китай, Руско-Полският конфликт и т.н.

Що се отнася до Близкия Изток, то Първата световна война е начертала онези граници и разделения, с които държавите от региона не могат да се примирят и до сега.

А за България, ние сме зависими от големите лидери. Заради географското си положение представляваме голям интерес. Особено благоприятно е транспортното положение на България, като част от Източна Европа, България се явява транспортен кръстопът и транзитна територия между Западна Европа, Близкия и Среден Изток и Средиземноморието. Тук се пресичат пътищата от Южна Европа и Африка. През България преминават редица транспортни коридори, което пък от своя страна представлява възможност за интегрирането на страната ни в евроатлантическите структури и европейското политическо пространство, които ни осигуряват политическа независимост и стопански просперитет, от които трябва да се възползваме.

Изготвил:

Анелия Венелинова Стаменова

Магистър по „Системи за сигурност” в ШУ „Епископ Константин Преславски”